

Sygn. akt VP 42/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

24 listopada 2021 roku

Sąd Rejonowy / Okręgowy w Rybniku V Wydział

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Wiesław Jakubiec

Sędziowie

Ławnicy: -/-

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Niedobecka-Kępa

przy udziale ./.

po rozpoznaniu 24 listopada 2021 roku w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. R.

przeciwko Zespołowi Szkół Budowlanych w R.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

1. ustala, że powoda M. R. oraz pozwaną Zespół Szkół Budowlanych w R. w okresie od 1 września 1995 roku do 31 sierpnia 1997 roku łączył stosunek pracy w pełnym wymiarze godzin, powód był zatrudniony na stanowisku nauczyciela religii,
2. nakazuje pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Rybniku) kwoty 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Sygn. akt V P 42/21

UZASADNIENIE

Powód M. R. wniósł przeciwko pozwanemu Zespołowi Szkół Budowlanych w R. pozew o ustalenie, iż w okresie od 1 września 1995 roku do 31 sierpnia 1997 roku strony łączył stosunek pracy. W uzasadnieniu wskazał, że był zatrudniony u pozwanego jako nauczyciel religii w pełnym wymiarze godzin, tylko nie pobierał z tego tytułu żadnego wynagrodzenia.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Rybniku z 19 stycznia 2021 roku w sprawie o sygn. akt IV P 42/20, sprawę przekazano do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rybniku, jako właściwym rzeczowo.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwana potwierdził jedynie, że powód był zatrudniony u niej w okresie od 1 września 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku. Zarzucił brak legitymacji biernej z uwagi, iż stroną pozwaną nie może być Dyrektor Zespołu Szkół

Budowlanych w R.. Zauważył, iż powód nie przedłożył prawidłowych dokumentów wskazujących na jego zatrudnienie w przedmiotowym okresie.

Sąd ustalił co następuje:

24 marca 1995 r. powód- ksiądz M. R. uzyskał tytuł magistra teologii na Papieskiej Akademii Teologicznej w K.. Powód od 1995 roku był wikariuszem w parafii C. K. w R. – G. przez kolejne 4 lata. Powód od Metropolity Katowickiego arcybiskupa D. Z. otrzymał misję kanoniczną która była wydana na cały okres jego pobytu ww. Parafii, w tym 7 września 1995 roku powód skierowany został przez Metropolitę Katowickiego do pozwanego Zespołu Szkół Budowlanych w R. w charakterze katechety. Powód wykonywał zadania nauczyciela religii w pozwanej szkole w wymiarze 18/18 godzin w okresie od 1 września 1995 r. do 31 sierpnia 1997r. Z tytułu wykonywania ww. zadań powód nie otrzymywał wynagrodzenia.

1 września 1997 roku powód zawarł z pozwaną umowę o pracę, zgodnie z którą został zatrudniony od 1 września 1997 roku do 31 sierpnia 1998 roku na stanowisku nauczyciela religii w pełnym wymiarze czasu pracy (18/18). W umowie strona pozwana wpisała, iż na dzień podpisania umowy na ww. stanowisku, staż pracy powoda wynosi 2 lata. Na powyższych zasadach powód został zatrudniony przez pozwaną także w okresie 1.09.1997 r.- 31.08.1999 r.

Średnie miesięczne wynagrodzenie powoda obliczone jak ekwiwalent za urlop w 1997 roku wynosiło 637,35 zł, w 1998 roku wynosiło 704,37 zł, a w 1999 roku wynosiło 920,78 zł.

Po upadku komunizmu z inicjatywą w sprawie powrotu nauczania religii do szkół wystąpiła 2 maja 1990 roku 240. Konferencja Episkopatu Polski, co potwierdził także list pasterski z 16 czerwca 1990 r.. Premier T. M. dążył do jak najszybszego spełnienia postulatu Kościoła. 27 czerwca 1990 r. Komisja Wspólna Rządu i Episkopatu osiągnęła porozumienie. 3 sierpnia 1990 roku minister edukacji H. S. wydał instrukcję dotyczącą powrotu religii do szkół. Przewidywała, że katechizacja może odbywać się w szkołach podstawowych i średnich, w wymiarze dwóch lekcji tygodniowo. Warunkiem było wyrażenie takiej woli przez rodziców lub - w przypadku szkół ponadpodstawowych - rodziców bądź samych uczniów. 24 sierpnia minister wydał analogiczną instrukcję dotyczącą nauczania religii innych wyznań. Nauczanie religii odbywało się od 1 września 1992 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwiet-nia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. nr 36, poz. 155 ze zm.). W myśl § 5 ust. 4 ww. rozporządzenia nauczycieli religii zatrudnia się zgodnie z Kartą Nauczyciela. Z uwagi na brak na rynku pracy wykwalifikowanych kadr świeckich Konferencja Episkopatu Polski zawarła z resortem edukacji porozumienie, w którym strona kościelna godziła się na nieodpłatne nauczanie religii przez księży i diakonów. Strony porozumienia uznały, iż księży i diakonów zatrudnionych w szkołach jako nauczyciele religii w zakresie praw i obowiązków określonych w ustawie z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela należy traktować na równi ze świeckimi nauczycielami religii. Katecheci świeccy byli zatrudniani na umowę o pracę z wynagrodzeniem, a duchowni na umowę bez sprecyzowania i bez wynagrodzenia. Porozumienia ww. zakresie przedłużane były do 1997 r. i dopiero wtedy katecheci -duchowni zostali zatrudniani na umowy za wynagrodzeniem. Zarówno świeccy jak i duchowni katecheci musieli mieć misję kanoniczną od biskupa, musieli mieć takie same kwalifikacje i to upoważniało dyrektora szkoły do zawarcia umowy. Obowiązki katechetów świeckich i duchownych były takie same, co do czasu pracy. Niczym się nie różniła praca katechetów świeckich i duchownych, jedynie tylko duchowni nie otrzymywali wynagrodzenia.

Dowód: akta osobowe powoda: pismo Kurii Metropolitalnej w K. z 07.09.1995 r., umowa o pracę z 01.09.1997 r., umowa o pracę z 01.09.1998 r., świadectwo pracy

pismo Kurii Metropolitalnej w K. z 07.09.1995 r. k. 4, oświadczenie z 28.11.2020 r., zaświadczenie o wynagrodzeniu k. 33, wydruk kart wynagrodzeń powoda k. 34-36, oświadczenie z 04.06.2021 r. k. 40, zeznanie świadka S. F. k.58v, przesłuchanie powoda k. 51v, przesłuchanie za pozwanego K. W. k. 51v,

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci w/w dokumentów, których prawdziwości strony nie kwestionowały, a także w oparciu o zeznania świadków i przesłuchanie powoda, które wraz z pozostałymi dowodami tworzyły spójny i logiczny obraz przedstawiający stan faktyczny sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Na podstawie art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Jak słusznie wskazuje Sąd Najwyższy z powołanego przepisu nie wynika żadne ograniczenie w wytaczaniu powództwa o ustalenie stosunku prawnego, poza interesem prawnym powoda w żądaniu tego rodzaju. Ustalenie istnienia stosunku pracy warunkuje prawo do niektórych bieżących i przyszłych świadczeń od aktualnego pracodawcy lub z ubezpieczeń społecznych, a także rzutuje, poprzez konstrukcję stażu ubezpieczenia, na ich wysokość. Może mieć znaczenie dla uzależnionych od okresu zatrudnienia przyszłych świadczeń – prawa do nich lub ich wymiaru – z kolejnych stosunków pracy (np. dodatku stażowego czy nagrody jubileuszowej) (wyrok Sądu Najwyższego z 29.03.2001 r., I PKN, publ. LEX).

Zgodnie z art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Z zawartego pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski i MEN porozumienia z 12 marca 1992 roku w sprawie nieodpłatnego nauczania religii przez księży Kościoła katolickiego wynika, że u podstaw zawarcia takiego porozumienia leżała trudna sytuacja budżetu państwa, a zwłaszcza szkół publicznych. Mając na uwadze tą sytuację księży i duchowni katolicy uczyć religii w szkołach mieli to czynić nieodpłatnie (§ 1 porozumienia). Przedmiotowe porozumienie funkcjonowało aż do końca roku szkolnego 1996/1997. Obowiązki i kwalifikacje zawodowe katechetów świeckich i duchownych w tym okresie nie różniły się niczym poza pozbawieniem księży i diakonów wynagrodzenia i większymi wymaganiami merytorycznymi wobec duchownych. Katecheci ci nie mieli wpływu na to w jakiej formie prawnej wykonują czynności nauczania religii. Z racji podporządkowania swoim przełożonym nie kwestionowali treści formy prawnej zatrudnienia, nie zwracali na to uwagi bowiem decyzje zapadały na najwyższym szczeblu, a intencją władz duchownych było „wejście” w środowisko nauczycielskie (vide :wyrok Sądu Najwyższego z 11.04.2019 r. w sprawie o sygn. I UK 38/19).

Ponadto 28 lipca 1993 roku między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską został podpisany konkordat (Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318), którego art. 12 odnosił się do kwestii organizowania nauczania religii w publicznych przedszkolach i szkołach prowadzonych przez organy administracji państwowej i samorządowej. Punkt 3 cyt. artykułu mówi, iż nauczyciele religii muszą posiadać upoważnienie (missio canonica) od biskupa diecezjalnego.

Na podstawie Kan. 805 DECRETUM Num. 48/84/P. PRIMAS POLONIAE z dnia 4 grudnia 1983 roku - Kodeks Prawa Kanonicznego, w odniesieniu do własnej diecezji ordynariusz miejsca ma prawo mianowania lub zatwierdzania nauczycieli religii oraz usuwania lub żądania usunięcia, ilekroć wymaga tego dobro religii lub obyczajów.

Z §5 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U.1992.36.155) wynikało, że szkoła może zatrudnić nauczyciela religii - katechetę szkolnego, zwanego dalej "nauczycielem religii", wyłącznie na podstawie imiennego, pisemnego skierowania do danej szkoły, wydanego przez: w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego. Nauczycieli zatrudniani mieć byli zgodnie z Kartą Nauczyciela, z tym że zatrudnienie księży i diakonów następowało zgodnie z porozumieniami zawartymi z poszczególnymi kościołami i związkami wyznaniowymi (ust. 4).

Wobec powyższego należy uznać, że powód miała interes prawny w żądaniu ustalenia stosunku pracy łączącego ją z pozwanym.

Przeprowadzone postępowanie jednoznacznie wykazało zasadność powództwa. Powód w dniu 24 marca 1995 roku uzyskał tytuł magistra teologii i w dniu 7 września 1995 roku otrzymał skierowanie od Metropolity Katowickiego Arcybiskupa D. Z. do bycia nauczycielem religii (katechetą) u pozwanej. Przesłuchanie powoda i zeznania świadka wykazują niezbicie, że w przedmiotowym okresie wykonywał on wszystkie zadania nauczyciela w pełnym wymiarze czasu, jedynie nie otrzymywał za to wynagrodzenia. Z akt osobowych powoda wynika, że od 1 września 1997 roku powód zawarł z pozwaną umowę o pracę i z tego tytułu zaczął otrzymywać wynagrodzenie. W powyższej umowie o pracę wskazane zostało przez pozwaną, że staż pracy powoda wynosił już 2 lata na zajmowanym stanowisku, co potwierdza, że wykonywał on pracę w przedmiotowych latach 1995-1997 w pozwanej szkole, bowiem dopiero w 1995 r. otrzymał święcenia kapłańskie i uzyskał tytułu magistra teologii i nie mógł gdzie indziej oraz wcześniej takiego stażu zdobyć. W ocenie Sądu powód zmuszony był świadczyć pracę u pozwanej bez wynagrodzenia, bo tego oczekiwał od niego przełożony biskup diecezjalny. Praca, którą wykonywał wtedy była identyczna w zakresie do obowiązków i jego kwalifikacji, jak praca po zawarciu umowy o pracę z 1 września 1997 roku. Zasadnym jest zatem przyjęcie, iż pomimo, że umowa w spornym okresie z pozwaną miała charakter ustny i była nieodpłatna to była to umowa o pracę, a pozbawienie powoda wynagrodzenia wskutek zawarcia opisanego wyżej porozumienia między stroną kościelną ze stroną rządową nie czyniło takich umów nieważnymi. Tożsame stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 30.06.2017 r. (sygn. akt III AUa 1705/15)

Ponadto Sąd uznał na niesłuszny zarzut pozwanej o braku legitymacji biernej. Powód skierował swój pozew przeciwko Zespołowi Szkół Budowlanych w R., który był reprezentowany przez Dyrektora na podstawie pełnomocnictwa udzielonego mu przez Prezydenta Miasta R..

Mając na uwadze powyższe, w pkt 1 wyroku, Sąd na podstawie powołanych przepisów ustalił, że powoda M. R. oraz pozwaną Zespół Szkół Budowlanych w R. w okresie od 1 września 1995 roku do 31 sierpnia 1997 roku łączył stosunek pracy w pełnym wymiarze godzin, powód był zatrudniony na stanowisku nauczyciela religii.

W pkt 2 wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Rybniku) koszty sądowe, od uiszczenia których zwolniony była powód, tj. opłatę od pozwu w wysokości 30 zł .

Sędzia Wiesław Jakubiec